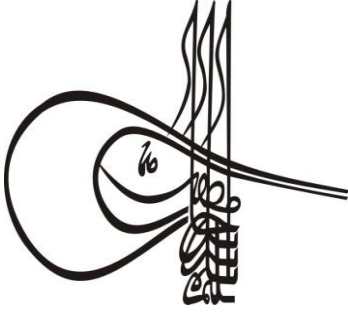

Turkish Studies

Social Sciences

Volume 13/18, Summer 2018, p. 1-20

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13935>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Ağustos 2018

✓ Accepted/Kabul: Eylül 2018

✍ Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM - Dr. Öğr. Üyesi Bekir GÜNDOĞMUŞ - Dr. Öğr. Üyesi Sami KALAYCI

This article was checked by iThenticate.

ARNAVUTLUK'TA KAMU YÖNETİM PERSPEKTİFİ VE UYGULAMALARI: AKADEMİSYENLERİN BAKIŞ AÇISI İLE BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

*Nikolin AGALLIJA**

ÖZET

Osmanlı Devleti çatısı altında etkin görevlerde bulunmuş olan Arnavut halkı 1912 yılında bağımsızlığını elde etmiş, İkinci Dünya Savaşına kadar krallıkla yönetilen ülke, bu savaştan sonra Komünist Parti yönetimine geçmiştir. 1990 yılına kadar dış dünyaya kapalı bir şekilde yönetilen ülke, bu tarihten sonra demokratik bir yönetime geçerken ülke aynı zamanda Avrupa Birliğine adaylık başvurusunda bulunmuştur. Ülkenin yaşadığı bu iki süreç ülkenin kamu yönetimi yapısının da yeniden düzenlenmesini gerektirmiştir.

1990'lı yıllardan itibaren demokrasiye geçiş yaparak AB aday ülkesi olan Arnavutluk kamu yönetimi yapısında yaşanan değişimin ortaya konulması reformların başarısının tespiti açısından önemlidir. Bu kapsamda çalışma, Arnavutluk'taki kamu uygulamaları ve kamu yönetiminin etkinliği ile kamu yönetimindeki mevcut durumun akademisyenlerin bakış açısı ile belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu çerçevede ülkenin önde gelen üniversitesi Tiran Üniversitesi'ndeki 53 ve Durres Üniversitesi'nde görev yapan 25 öğretim üyesine tarama araştırması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, Arnavutluk kamu yönetiminin; şeffaflık, erişilebilirlik, hesap verebilirlik ve etkinlik bağlamında yetersiz olduğu, nepotizm ve bürokrasinin halen yaygın olduğu, rüşvet ve yolsuzlukla mücadelede yetersiz kalındığı yönünde güçlü bir algının bulunduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte yargı bağımsızlığı ve hukuk sistemine olan güven düzeyi oldukça düşük, eğitim ve sağlık sisteminin yetersiz olduğu ve kamunun eğitim ve sağlık sistemini düzeltme adına yeterli çabayı göstermediği ve kaynak ayırmadığı yönünde güçlü bir algı tespit edilmiştir. Arnavutluk'ta kamu yönetimi alanında yapılan reformların başarıya ulaşabilmesi için; AB kriterlerine uyum yönünde çaba

* Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, El-mek: nikolin_84@windowslive.com

gösterilmesi, yargı bağımsızlığının bir an önce sağlanması ve toplumun hukuk sistemine güvenin artırılması, yolsuzlukla ve rüşvetle etkin mücadele edilmesi, ayrıca kamu yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik, etkinlik ve verimliliğin artırılması yönünde gerek kamu çalışanlarının ve gerekse siyasilerin çaba göstermesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arnavutluk, Kamu Yönetimi, Akademisyenler, Etkinlik

PERSPECTIVE AND PRACTICES OF PUBLIC ADMINISTRATION IN ALBANIA: A RESEARCH ON THE DETERMINATION OF THE ACADEMIC PERSPECTIVE

ABSTRACT

The Albania, who had taken an active role in the Ottoman Empire, gained their independence in 1912 and the kingdom ruled until the Second World War. Until 1990, under the communist rule the country was closed to the outside world, after that date, Albania gets a democratic administration, the country also applied for candidacy to the European Union. These two processes in the country have also required the reorganization of the public administration structure of the country.

It is important to determine the change in the structure of the Albanian public administration, which is an EU candidate country by transitioning to democracy since the 1990s, in terms of determining the success of the reforms. In this context, the study aims to determine the effectiveness of public practice and public administration in Albania and the current situation in public administration from the perspective of academics. In this context, a survey was conducted on 53 in Tirana University and 25 lecturers in Durres University.

In the study, the public administration of Albania; it was found to be inadequate in the context of transparency, accessibility, accountability and efficiency, and that nepotism and bureaucracy were still widespread, and that there was a strong perception that there was inadequate bribery and corruption. However, the level of confidence in the judicial independence and the legal system is very low, there is a strong perception that the education and health system is insufficient and that the public does not make enough efforts to correct the education and health system and does not allocate resources. In order to achieve the success of reforms in the field of public administration in Albania; Efforts must be made to ensure compliance with the EU criteria, to ensure the independence of the judiciary and to increase the trust in the legal system of the society, to fight effectively against corruption and bribery, as well as to increase transparency, accountability, efficiency and efficiency in public administration.

STRUCTURED ABSTRACT

Albania, which left the Ottoman Empire in late 1912, had chosen communist rule after the Second World War and was following the Soviet Russia with its politics. Due to both foreign policy and public administration, with a form of totalitarian administration, it was isolated

from Europe and the World. Until the 90's Albania became a closed country to the outside world with the influence of socialist and communist regimes. In addition to the restrictions on human rights, democracy and economic prosperity in the country, totalitarian and rigid administrative understanding had dominated the field of its public administration. The general structure of Albanian public administration from 1946 to 1990 shows that the communist system had dominated central administration. All policies, such as economy, education, health, culture and so on, had been determined and implemented by central government in this period.

Change and transformation that began in the early 1990s, after which reforms in the political and administrative context and democratic transition process started to be implemented in Albania. It was tried to be a formation of a multi-party-political system at the beginning of 90's. By political elections and running democracy, positive relations was established with the outside world. However, it is not possible to say that these reforms have eliminated the decentralized management concept in Albanian public administration. The post-1990 period of change in Albanian public administration can be examined in two periods; the multi-party elections held in 1991 and the new period starting with Albania's entry into the Stabilization and Accession Program under the EU accession and integration process in 2003. In the period of 1991-2003, the reforms that began with the transition to democracy and the change in public administration which supported by constitutional and legal regulations contributed to Albania's integration with Europe.

In the period of 1991-2003, Albanian governments considered public administration reform as a national strategy. Therefore, they have set strategic plans; to strengthen public policies for coordinated work, to improve the implementation of policies and programs, and to make reforms accountability, transparency, state-citizen relations in the area of national resource management and public responsibility. The main objective of these reforms carried out in Albania in that period primarily to abolish the solid and authoritarian management concept of the communist system and to exchange in the bureaucracy in which the influence of the communist regime had prevailed. As the basis of all reforms for democratization efforts, it was aimed to provide transparency, decentralization, anti-corruption, accountability, productivity and efficiency.

In the post-2003 period, Albania showed a country profile in which reforms accelerated with political, economic, legal and administrative sense, and consequently entered a new process in 2006 with completing the first major step toward *Albania's* full membership in the *EU*. *Albania applied for European Union* membership in 2009, and obtained a candidate country status in 2014 EU Progress Report because of which begun negotiations for membership. Although it has taken an important step towards EU membership, there is still a long process in front of it.

EU membership has been regarded as a sign of reaching certain standards in an economic, political, social, legal and public administration area. Although Albania's accession to the EU candidate country status shows that it has undertaken several reforms in political, economic, legal, social and public administration, the membership process and successful implementation of reforms requires long and

difficult processes. Therefore, its progress shows that there is much to do in these fields.

In this study, it is aimed that whether the reforms in the EU candidate country status of Albania has provided efficiency in public administration and its applications, and how the present situation of public administration is evaluated from the point of view of academicians. An empirical study was carried out for the academics working at the Institute of Social Sciences of Tirana and Durres Universities and the findings were presented. As a result of analysis of obtained data; It is found that there is no activity in public institutions and organizations in Albania for EU accession and acquis, bribery and bureaucracy are still seen as serious problems, the public personnel policy is not harmonized with the EU standards and there is a negative feeling that the public nepotism is continuing. It has been found that the legal and judicial system is not reliable, impartial, and fair, and while the share of budget for training seems inadequate, education system and the universities are relatively good.

It is determined that there is a strong perception that the health system and practices of Albania are inadequate, that there is especially not a policy in the direction of correcting the health system and the share allocated for health from budget is inadequate. It is identified that the Albanian economy is weak, investment is inadequate, and employment remains a significant and structural problem. It is found that while the sampling has a strong perception about Albanian public administration that is inadequate in terms of transparency, accessibility, accountability and effectiveness, and that nepotism and red tape are still widespread, they have a weak perception about to fight bribery and corruption, but positive attitude towards reforms and efforts towards EU membership.

In the direction of the findings of the research, the academicians working in the universities of Tirana and Durres; The perception of public practice in Albania and the effectiveness of public administration is negative and the result is not statistically differentiated. This result is similar to the findings of the research conducted by Agallija (2014; 2017) . It is reached a conclusion that the structural problems in Albanian public administration are still continuing, that reforms are not implemented effectively, that they cannot be effectively combated with corruption, bribery and nepotism, that judicial independence cannot be ensured and that health and education systems cannot be activated and that social development is not achieved by increasing economic development and employment.

For the reforms to succeed, efforts should be made to comply with EU criteria, provision of judicial independence as soon as possible, increased confidence in the society's legal system, effective fight against corruption and bribery. However, public employees and politicians should try to increase transparency, accountability, effectiveness and productivity in public administration. It is considered that a more efficient public administration can be formed if the authorities and responsibilities are proportionately transferred to the local administrations by moving away from strict centralized government approach.

Keywords: Albania, Public Administration, academicians, efficiency

Giriş

Arnavutlar gerek siyasi ve gerekse idari bakımdan Osmanlı Devleti'nde etkin olarak görev almış bir ulustur. Mehmet Ali Paşa yönetiminde Mısır'da oluşturulmaya çalışılan güçlü bir devlet mekanizmasının kurulmasında Arnavutlar etkin olmuşlardır (Yazıcı, 2016:163-165). Ayrıca Osmanlı Devleti merkezi yönetim kademelerinde de etkin görevlerde bulundukları bilinmektedir. Osmanlı Devleti çatısı altında bir bütün halinde olmalarına karşın Osmanlı Devleti'nden ayrıldıktan sonra bütün Arnavutlar tek çatı altında toplanamamıştır. Günümüzde Arnavutlar; Arnavutluk, Kosova Devletleri ile nüfusunun önemli bir bölümünü oluşturdukları Makedonya ve Yunanistan'da bulunmaktadır.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan Arnavutluk İkinci Dünya Savaşı sonrasında komünist yönetim biçimini seçen ve politikaları ile Sovyet Rusya'nın yanında yer almıştır. Gerek dış politika ve gerekse kamu yönetimi anlayışı ile Avrupa ve dünyadan soyutlanmış, totaliter bir yönetim biçimi sergilenmiştir. Sosyalist ve komünist rejimlerin etkisini kaybetmeye ve yıkılmaya başladığı 90'lı yıllara kadar dış dünyaya kapalı bir ülke olmuştur. Ülkede bu yıllar arasında insan hakları, demokrasi, ekonomik refah yönündeki kısıtlamaların yanı sıra kamu yönetimi alanında da totaliter ve katı bir yönetsel anlayış hâkim olmuştur. 1946-1990 dönemi Arnavutluk kamu yönetiminin genel yapısı, komünist sistemin merkezi yönetime hâkim olduğu bir görünüm sergilemektedir. Tüm kamu politikalarının, kuralların ve kamu yönetimi uygulamalarının merkezden belirlendiği bu dönemde ekonomi, eğitim, sağlık, kültür ve benzeri tüm politikalar merkezi yönetim tarafından belirlenmiş ve uygulanmıştır.

Değişim ve dönüşümün başladığı 1990'lı yılların başında Arnavutluk'ta da siyasal ve yönetsel bağlamda reformlar yapılmaya, demokrasiye geçiş süreci işletilmeye başlanmıştır. Çok partili siyasal düzenin oluşturulduğu, seçimlerin yapıldığı ve demokrasinin işletilmeye çalışıldığı 90'lı yılların başında yapılan reformlar ve dış dünya ile kurulan ilişkiler olumlu adımlar olarak nitelendirilse de, Arnavutluk kamu yönetiminde var olan merkeziyetçi yönetim anlayışının ortadan kalktığını söylemek mümkün değildir. 1990 sonrasında Arnavutluk kamu yönetimi anlayışının değişim sürecini; 1991 yılında yapılan çok partili seçimler ve 2003 yılında AB uyum süreci kapsamında Arnavutluk'un İstikrar ve Katılım Süreci programına alınması ile başlayan yeni dönem olmak üzere iki dönemde incelemek mümkündür. 1991-2003 döneminde demokrasiye geçiş ile başlayan reformlar ve kamu yönetimindeki değişim, Anayasal ve yasal düzenlemelerle desteklenmiş ve Avrupa ile bütünleşmesi yönünde katkı sağlamıştır (Agallija, 2014:70). 1991-2003 döneminde Arnavutluk hükümetleri kamu yönetimi reformunu ulusal bir strateji olarak ele almıştır. Kamu politikalarını birlikte koordineli çalışması için güçlendirme, politikaların ve programların uygulanmasını geliştirme, kaynak yönetimi konusunda hesap verebilirlik, şeffaflık, devlet-vatandaş ilişkisi ve kamu sorumluluğu alanında reformlar yapma yönünde stratejik planlar belirlemiştir (Mussari ve Cepiku, 2007:360). Arnavutluk'ta 1990-2003 döneminde yapılan reformların temel amacı, öncelikli olarak komünist sistemin katı ve otoriter yönetim anlayışını ortadan kaldırmak ve bürokraside değişimi sağlamaktır. Nitekim yapılan tüm reformların temelinde demokratikleşme çabaları olmakla birlikte, kamu yönetiminde şeffaflık, desantralizasyon, yolsuzlukla mücadele, hesap verebilirlik, verimlilik ve etkinliğin sağlanması da amaçlanmıştır.

2003 sonrası dönemde Arnavutluk siyasal, ekonomik, hukuki ve yönetsel anlamda reformların hız kazandığı bir ülke görünümü sergilemiştir. Buna bağlı olarak 2006 yılında AB aday adayı başvurusu ile başlayan yeni bir sürece girmiştir. 2009 yılında AB üyeliği başvurusunda bulunan Arnavutluk, 2014 yılı AB İlerleme Raporunda aday ülke statüsüne kavuşarak, üyelik müzakerelerine başlama yolunda önemli bir adım atmıştır (Agallija, 2017:67). Ancak AB üyeliği yolunda önünde uzun bir süreç bulunmaktadır. AB üyeliği bir ülkenin ekonomik, siyasal, sosyal, hukuki ve kamu yönetimi alanında belirli standartlara ulaştığının göstergesi olarak kabul edildiğinden (Karlık, 2014:3), Arnavutluk'un AB aday ülke statüsüne kavuşması; siyasal, ekonomik, hukuki, sosyal ve

kamu yönetimi alanında bir dizi reformları gerçekleştirdiğini göstermekle birlikte, üyelik süreci uzun ve meşakkatli bir süreçtir. Dolayısı ile Arnavutluk'un AB aday ülke olması siyasal, ekonomik, hukuki, sosyal ve kamu yönetimi alanında her şeyin AB standartlarında olduğu anlamına gelmemekte, bu alanlarda yapılacak çok şeyin olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada AB aday ülke statüsündeki Arnavutluk'ta yapılan reformların, kamu yönetimi ve uygulamalarında etkinliği sağlayıp sağlamadığı ve kamu yönetimindeki mevcut durumun akademisyenlerin bakış açısı ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Tiran ve Durres Üniversitelerinin Sosyal Bilimler Enstitüsünde görev yapan akademisyenlere yönelik bir ampirik çalışma yürütülmüş ve ulaşılan bulgular sunulmuştur.

1. Kamu Yönetimi ve Kamu Yönetiminin Etkinliği

Kamu yönetimi; kamunun yerine getirmesi gereken görevlerin, vatandaşların istek ve beklentilerine uygun olarak yürütülmesi amacıyla gerçekleştirilen tüm faaliyetler ile bu faaliyetlerin yürütülmesinden sorumlu kurum, kuruluş ve bireylerin bütünü (Eryılmaz, 2003:10) olarak tanımlanmaktadır. Kavramın tanımından da anlaşılacağı üzere kamu yönetiminin; faaliyetlerin yerine getirilmesini ifade eden işlevsel ve bu faaliyetlerin yerine getirilmesinden sorumlu örgütsel yapı olmak üzere iki yönlü sistematik bir yapısı bulunmaktadır. Polatoğlu (2003:6)'na göre kamu politikalarının ve yasaların uygulama süreçleri kamu yönetiminin işlevsel yapısını, politikalar ve yasaların uygulanmasına yönelik oluşturulan kurum ve birimler de örgütsel yapısını oluşturmaktadır.

20. yüzyılın son çeyreğine gelindiğinde teknoloji alanındaki inovatif gelişmelere bağlı olarak kamu yönetiminde de önemli ve köklü değişiklikler ortaya çıkmıştır (Yazıcı, 2018:67). Özellikle bilişim alanındaki gelişmeler, kamu yönetiminin özel sektör işletmecilik anlayışı yönünde evrilmesine yol açarak, özel sektörde kullanılan bilişim teknikleri ve yöntemlerinin, kamu yönetiminde de kullanılmasını sağlamıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı olarak ifade edilen bu değişim, geleneksel bürokratik kurallar ve yönetim anlayışının yerini hedeflere, önceliklere ve performansa önem veren anlayışa bırakmıştır (Saran, 2006:14-17). Kamu yönetimi anlayışındaki bu değişim; kamunun faaliyetlerinde daha şeffaf, hesap verebilir, etkin ve verimli olmasını amaçlarken aynı zamanda kamu yetki ve sorumluluklarının merkezi yönetimden, yerel yönetimlere ve birimlere (desantralizasyon) aktarılmasını sağlamıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışı genel anlamda iki konuya yönelmektedir. Bu konulardan birincisi, kamu hizmetini geliştirmeye yönelik programlar ve uygulamalar iken, ikincisi kamu yönetiminin sosyal sorumluluğudur. Bu bağlamda yeni kamu yönetimi anlayışı, geleneksel kamu yönetiminin sorumluluk mekanizmalarının yetersizliğine bağlı olarak hesap verebilirlik, şeffaflık, vatandaşların memnuniyeti gibi kavramları esas alarak yeni bir bakış açısını ifade etmektedir.

Yeni kamu yönetimi anlayışı, her ülkede farklı uygulama ve sonuçlar ortaya koymakla birlikte, genel olarak belirli ortak özellikler sergilemektedir. Yeni kamu yönetiminin en belirgin özelliği, dünya üzerindeki her ülke ve yönetim biçiminde uygulanabilir evrensel ilkelere sahip olmasıdır. Kamunun; hizmetleri doğrudan sunmak yerine hizmetlerin üretilmesi ve sunumunu teşvik eden bir işlev üstlenmesi, yeni kamu yönetimi anlayışı evrensel ilkelerinin ortak dili ve paydasıdır. Kamu yönetiminin yetki ve sorumluluklarını devretmesi (desantralizasyon) ve yaygın siyasal öncelik taşıması da, yeni kamu yönetimi anlayışını klasik kamu yönetiminden farklı kılan özelliklerdir (Osborne ve Gaebler, 1992:122). Toplumun her alanında gelişmeye yönelik bir yaklaşım olan yeni kamu işletmeciliği temelde rekabet ruhu, girişimcilik, bürokrasinin esnekliği, hizmet sunumunda etkinlik ve verimlilik gibi serbest piyasa ekonomisinin yapısal faktörlerini içermekte; ayrıca kamu otoritesinin önceliklerinden ziyade bireylerin tercih ve taleplerini ön plana çıkarmaktadır. Geçmişten gelen hantal kamu yönetimi yapısının kısa bir süre içerisinde ortadan kalkmasını beklemek doğru olmayacaktır. Siyasal, toplumsal, kültürel ve ekonomik bir değişimi içeren yeni kamu işletmeciliği anlayışının kalıcı ve başarılı olabilmesi ancak toplumun her kesiminin desteğinin sağlanması ve

uygulamada çıkabilecek engel ve dirençlerin kararlılıkla aşılması için gereken inanç ve gayretin durmaksızın gösterilmesine bağlıdır.

Kamu yönetimi ve uygulamalarının etkinliği; bir ülkedeki kamu yönetimi ve hizmetlerinin kalitesi, yönetim politikalarının siyasal baskılardan etkilenmemesi, bağımsızlığı ve kamu hizmetlerinin kalitesinin toplumsal açıdan pozitif olarak algılanması veya değerlendirilmesidir (Agallija, 2014:75). Bu bağlamda bir ülkedeki kamu yönetiminin etkinliğinden söz edebilmek için; kamu tarafından sunulan hizmetlerin ve kamu yönetiminin kaliteli, iktidarın kamu kurum, kuruluş ve çalışanları üzerinde baskı kurmaması, başta yargı olmak üzere kamu kurumlarının bağımsız olması, kamu yönetiminin şeffaf, hesap verebilir ve denetlenebilir olması gerekmektedir.

2. Arnavutluk Kamu Yönetiminin Etkinliği ve Kamu Uygulamalarının Genel Görünümü

1990'lı yıllarda başlayan demokratikleşme çabaları ve beraberinde kamu yönetiminde yapılan reformlar ile ilerleme sağlayan Arnavutluk, özellikle 2000'li yıllara gelindiğinde AB'ye üye olmayı hedeflemiş ve bu doğrultuda bir dizi reformlar gerçekleştirmiştir. Kamu yönetiminde etkinliği sağlama adına gerçekleştirilen bu reformlar arasında (Agallija, 2017:69-70; İKV, 2018):

1. 1999 tarihli 8503 Sayılı Kanun ile Arnavutluk vatandaşlarına kamu faaliyetlerine ilişkin bilgi edinme hakkı tanınmıştır.
2. Kamu yönetiminin etkinleştirilmesi ve kamu hizmetlerinin sunumunun kolaylaştırılmasına yönelik, 2002 yılında E-Devlet uygulaması başlatılmıştır.
3. 2003 yılında 7971 Sayılı Kamu İhale Kanunu çıkarılarak, kamu ihalelerinin açık ve şeffaf yapılabilmesinin, kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanılmasının yasal düzenlemesi hayata geçirilmiştir.
4. Desantralizasyonu sağlama yönünde 2009 yılında Bölgesel Planlama Kanunu kabul edilmiş, bölgesel etkinlik ve verimliliğin artırılması amaçlanmıştır.
5. 2012 yılında kamu idaresi kararlarının, yargı tarafından denetlenmesini sağlayacak yasal düzenleme yapılmıştır.
6. 2012 yılında kamu yönetimi alanında yapılan reformların işlerliği ve etkinliğini sağlamaya yönelik Kamu Hizmeti Kanun tasarısı hazırlanmış, Genel İdari Usul Kanunu tasarısını hazırlamaya yönelik çalışmalar başlatılmıştır.
7. 2016 yılında yapılan anayasa değişiklikleri ile kapsamlı bir yargı reformuna yasal zemin hazırlanmıştır.

Demokratikleşme, evrensel hukuk kurallarının ve insan haklarının uygulanması ve buna bağlı olarak kamu yönetiminin etkinliğini artırma yolunda önemli reformlar ve yasal düzenlemelerin yapıldığı Arnavutluk'ta; kamu yönetiminin etkinliği ve kamu uygulamalarının genel görünümünü ortaya koymaya yönelik Agallija tarafından 2014 ve 2017 yıllarında yürütülen iki araştırma bulunmaktadır.

Agallija tarafından 2014 yılında yürütülen araştırmada; kamu görevlilerinin sıkça değiştirilmesi nedeniyle, mali kaynaklar ve insan kaynaklarının verimsiz kullanımına neden olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kamu çalışanlarının sık sık değişmesinin, yapılan kurumsal ve yasal reformların içselleştirilememesi ve kurumsal kapasitenin yavaş gelişmesine neden olmakta, aynı zamanda devlet bütçesinin hazırlanması ve uygulanması süreçlerinin şeffaf olmaması ise halen önemli bir sorun teşkil etmektedir. Araştırmada; yolsuzlukla mücadele, demokratikleşme, yerelleşme (desantralizasyon) ve kamu yönetiminde şeffaflık gibi alanlarda toplumsal algının zayıf olduğu, kamu yönetiminin etkin olmadığı ve mevcut uygulamaların geçmişteki komünist rejim dönemindeki

alışkanlıklardan etkilenmeye devam ettiği belirlenmiştir. Yolsuzluk ve rüşvet ülkede halen önemli bir sorun olarak görülürken, yargı bağımsızlığı ve yargıya olan güven düzeyi düşük ve bürokrasi ülkede halen önemli bir sorun olarak görülmektedir.

Agallija tarafından 2017 yılında yapılan araştırmada ulaşılan bulgular ise, şu şekilde sıralanabilir:

1. Eğitim alanında yapılan reformlar olumlu görülmele birlikte, yetersizdir.
2. Sağlık sistemi yetersiz olup, bu yönde yeterince reform yapılmamıştır.
3. Sosyal hizmetler yetersizdir.
4. Kamuda şeffaflığın artırılmasına yönelik reformlar yapılmakla birlikte, kamu yönetimi şeffaf olarak değerlendirilmemektedir.
5. Arnavutluk'ta kişi hak ve özgürlükleri yeterli düzeyde değildir.
6. Bürokrasi halen etkin ve önemli bir sorun olarak görülmektedir.
7. Kamuda yürütülen işlere ilişkin vatandaşlar bilgi edinme haklarını etkin olarak kullanamamaktadır.
8. Yolsuzluk ve rüşvet halen Arnavutluk'un önemli ve yapısal bir sorunu olarak devam etmektedir.
9. Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı sağlanamamış olup, vatandaşların yargı ve hukuk sistemine olan güven düzeyleri düşüktür.
10. Kamunun hesap verebilirlikte etkin olmadığı yönünde güçlü bir algı bulunmaktadır.
11. Arnavutluk'ta kamu hizmetleri halen yerelleştirilememiş (desantralizasyon), merkeziyetçi yönetim anlayışı ve nepotizm devam etmektedir.

Araştırmadan ulaşılan bulgular doğrultusunda; Arnavutluk'ta halen çoğu kamu hizmetinin verilmesinde devlet etkin bir rol üstlenmekte, buna bağlı olarak bürokrasi, yolsuzluk ve rüşvet, nepotizm gibi olumsuzlukların devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Her iki araştırma bulgularından da anlaşılabacağı üzere, Arnavutluk'ta yapılan reformlar ve yasal düzenlemeler, kamu yönetiminin etkinliğinin sağlanması ve kamu uygulamalarının vatandaşlar tarafından pozitif yönde algılanmasına yeterli düzeyde değildir. Kuşkusuz AB aday ülke konumunda olan Arnavutluk'ta; başta kamu yönetimi olmak üzere eğitim, sağlık, ekonomi, sosyal hizmetler, yargı ve diğer alanlarda reformlar devam etmekte ve bu alanlarda AB kriterlerine uyum sağlama çabası sürdürülmektedir. Ancak hem yapılan reformlar hem de yasal düzenlemeler ile gösterilen çabalar toplum tarafından olumlu karşılanırsa da, uygulamadaki yetersizlik ve eksikler toplumsal bağlamda olumsuz algılanmaya neden olmaktadır.

Bu çalışmada, AB aday ülkesi konumundaki Arnavutluk'taki kamu uygulamaları ve kamu yönetiminin etkinliği ile kamu yönetimindeki mevcut durumun; akademisyenlerin bakış açısı ile belirlenmesi, ortaya çıkan durumun Tiran ve Dures üniversitesindeki akademisyenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

3. Amaç ve Yöntem

Bu çalışmada, AB aday ülkesi konumundaki Arnavutluk'taki kamu uygulamaları ve kamu yönetiminin etkinliği ile kamu yönetimindeki mevcut durumun; akademisyenlerin bakış açısı ile belirlenerek, ortaya çıkan durumun katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmada kullanılacak birincil veriler, Arnavutluk Tiran Üniversitesi ve Durres Üniversitelerinin Sosyal Bilimler Fakültelerinde görev yapan akademisyenlere uygulanan anket ile elde edilmiştir. Araştırma veri toplama formu olarak tasarlanan anket formu ve sorularının hazırlanmasında; Adaman, Çarkoğlu ve Şenatalar (2005) ve Çarıkçı (2010) tarafından yürütülen araştırmalarda kullanılan anketlerden yararlanılmış olup; referans alınan araştırmalarda kullanılan anket formları ve soruları, Arnavutluk'un demografik yapısı, ekonomik şartları, siyasal ve yönetsel düzeni, sosyal ve kültürel özellikleri gibi özel durumları dikkate alınarak, araştırmanın amacına uygun yeniden tasarlanmıştır. Araştırma anket formu üç ana bölüm olarak tasarlanmıştır. Formun birinci bölümünde katılımcıları tanımlamaya yönelik 4 soru yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümü; Arnavutluk'taki kamu yönetimi ve uygulamalarının etkinliğini belirlemeye yönelik 5'li Likert Ölçekli ve 40 madde-sorudan oluşmaktadır. Üçüncü ve son bölüm ise; Arnavutluk Kamu Yönetiminin değerlendirilmesine yönelik, 5'li Likert Ölçekli ve 13 sorudan oluşmaktadır.

Bu araştırmanın evrenini Arnavutluk Üniversiteleri, örneklemini Tiran ve Durres Aleksandër Moisiu üniversitelerinin Sosyal Bilimler Fakültesinde görev yapan akademisyenler oluşturmaktadır. Araştırmada %95 güvenilirlikte ve %5 hata payında bulgulara ulaşılabilmesi için azami örneklem sayısına ulaşılacak istenmiştir. Veri toplama süreci Nisan-Mayıs 2017 döneminde yürütülmüş olup, bu süreçte Tiran Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesinde 53 akademisyene¹ ve Durres Aleksandër Moisiu Sosyal Bilimler Fakültesinde 25 akademisyene² anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan 78 anket sayısı ile elde edilen verilerin %95 güvenilirlikte sonuçlara ulaşmak için yeterli olduğu görülmüş³ ve bu doğrultuda araştırmanın örneklem büyüklüğü n=78 olarak kabul edilmiştir.

Araştırma verilerinin analizinde SPSS. 22.0 İstatistik Paket Programından yararlanılmış olup, tanımlayıcı (frekans, %, ortalama, vb.) istatistiki testler ile araştırmanın problemlerini cevaplamada, veriler normal dağılım sergilediğinden dolayı parametrik testler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha, geçerliliğini test etmek amacıyla KMO-Bartlett's testleri yürütülmüş olup, ölçekte yer alan 53 maddenin tamamının geçerli ve güvenilir sonuçlar (n=53 ve $\alpha=0,961$; KMO=0,909) vereceği tespit edilmiştir.

Araştırma amacı doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Akademisyenlerin, kamu kurum ve kuruluşlarının etkinliğine yönelik algısı ne düzeydedir?
2. Akademisyenlerin, hukuk ve mahkemelerin etkinliğine yönelik algısı ne düzeydedir?
3. Akademisyenlerin, eğitim sistemi ve üniversitelerin etkinliğine yönelik algısı ne düzeydedir?
4. Akademisyenlerin, sağlık sistemi ve uygulamalarının etkinliğine yönelik algısı ne düzeydedir?
5. Akademisyenlerin; ekonomi, yatırım ve istihdama ilişkin algıları ne düzeydedir?
6. Akademisyenlerin, Arnavutluk'taki Kamu Yönetimine ilişkin algıları ne düzeydedir?
7. Tiran ve Durres üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin, Arnavutluk'taki kamu uygulamalarına ilişkin algıları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

¹ Tiran Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesinde 76 akademisyen ve öğretim elemanı görev yapmaktadır.

² Durres Aleksandër Moisiu Sosyal Bilimler Fakültesinde; 10'u kadrolu akademisyen, 57'si dışarıdan hizmet alımı yolu ile ders veren toplam 67 akademisyen ve öğretim elemanı görev yapmaktadır.

³ Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında, ana kütlein büyüklüğü, bilindiğinden; $[n=(N \times t^2) \times p \times q / d^2 \times (N-1)+t^2 \times p \times q]$ formülü kullanılmıştır (Özdamar, 2003:116).

8. Tiran ve Durres üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin, Arnavutluk Kamu Yönetim algıları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

4. Bulgular

Araştırma örneklem grubunun sosyo-demografik özelliklerine ilişkin dağılım, aşağıdaki Tablo.1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

DEMOGRAFİK ÖZELLİK	TİRAN ÜNİVERSİTESİ SBF		DURRES ÜNİ. SBF	
	Kişi Sayısı (n)	Frekans (%)	Kişi Sayısı (n)	Frekans (%)
CİNSİYET				
Kadın	41	77,4	16	64,0
Erkek	12	22,6	9	36,0
Toplam	53	100	25	100
YAŞ				
21-25 yaş arası	5	9,4	2	8,0
26-35 yaş arası	23	43,4	9	36,0
36-45 yaş arası	20	37,7	10	40,0
46-55 yaş arası	5	9,4	4	16,0
Toplam	53	100	25	100
MEDENİ DURUM				
Bekâr	25	47,2	10	40,0
Evli	27	50,9	15	60,0
Boşanmış	1	1,9	0	0,0
Toplam	53	100	25	100
AKADEMİK KARIYER				
Okutman	5	9,4	0	0
Öğretim Görevlisi	18	34,0	5	20,0
Doktor	21	39,6	14	56,0
Doçent	8	15,1	6	24,0
Profesör	1	1,9	0	0,0
Toplam	53	100	25	100

Tablo.1’deki bulgular incelendiğinde; her iki üniversitede de kadınların oranının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların oldukça önemli bir bölümü 26-45 yaş aralığında olup, medeni durum değişkeninde evli katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırmaya

katılanların oldukça önemli bir bölümü öğretim görevlisi ve doktora düzeyindeki kişilerden oluşmakta, doçent ve profesör sayısı ise sınırlı düzeydedir. Bulgulara göre; araştırmaya katılanların ağırlıklı olarak kadın, evli, 26-45 yaş aralığındaki öğretim görevlisi ve doktora düzeyindeki akademisyenlerden oluştuğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin, kamu kurum ve kuruluşlarının etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo.2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Katılımcıların Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Etkinliğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Kamu kurum ve kuruluşlarında;	TİRAN ÜNİVERSİTESİ SBF		DURRES ÜNİ. SBF	
	Ortalama ⁴	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
Çalışanlar bilgili ve donanımlıdır	3.00	1.19	2.76	1.26
Çalışanlar, vatandaşların sorunlarını çözmeye isteklidir	2.62	1.18	2.48	1.35
Çalışanlar güler yüzlü ve saygılıdır	2.81	1.27	2.60	1.44
Bürokratik engeller ve prosedürler çok azdır	2.17	1.09	2.12	0.88
Her vatandaşa eşit şekilde yaklaşılmakta ve davranılmaktadır	2.37	1.02	2.24	1.20
İşlerin yürütmesinde torpil ve rüşvet etkili değildir	2.17	1.24	1.88	1.20

Tablo.2’deki bulgular incelendiğinde, genel olarak sorulara verilen cevap ortalamaları 1.88-3.00 aralığında olup, genel olarak 2.60 (kararsızım-fikrim yok) ortalamasının altındadır. Akademisyenlerin; kamu kurum ve kuruluşlarının etkinliği, kamu kurumlarında çalışan personelin (devlet memuru) niteliği, davranış ve yaklaşımlarına ilişkin, negatif yönde bir algı ve düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Özellikle, kamu kurum ve kuruluşlarında işlerin yürütmesinde torpil ve rüşvetin etkin, bürokratik engeller ve prosedürlerin fazla olduğu yönünde güçlü bir düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Ancak, araştırmaya Tiran Üniversitesinden katılan akademisyenlerin; kamu çalışanlarına yönelik sorulara verdikleri cevapların ortalamaları görece olarak Durres Üniversitesi akademisyenlerine göre yüksek olmakla birlikte, ulaşılan cevap ortalamaları pozitif sonuç olarak kabul edilecek 3.40 ve üstü ortalama puandan düşüktür.

Bulgular doğrultusunda araştırmanın birinci sorusu olan; “Akademisyenlerin, kamu kurum ve kuruluşlarının etkinliğine yönelik algısı ne düzeydedir?” sorusuna:

Arnavutluk’ta kamu kurum ve kuruluşlarında etkinliğin sağlanamadığı, halen rüşvet ve bürokrasinin ciddi bir sorun olarak görüldüğü, kamu personel politikasının AB standartlarına uyumlaştırılmadığı ve kamuda nepotizimin devam ettiği yönünde negatif bir algı ve düşünce bulunmaktadır, şeklinde cevap verilebilir.

⁴ 5’li Likert tipi ölçekte, katılımcıların sorulara/ifadelere verdikleri cevapların dağılımlarına ilişkin puan kategorileri ağırlıklı ortalamaya göre değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda ulaşılan puanlar; “1,00-1,79 puan aralığında Kesinlikle Katılmıyorum”, “1,80-2,59 puan aralığında Katılmıyorum”, “2,60-3,39 puan aralığında Fikrim Yok-Kararsızım” anlamı taşımaktadır. Ulaşılan puan, “3,40-4,19 puan aralığında Katılıyorum”, “4,20-5,00 puan aralığında Kesinlikle Katılıyorum” anlamı taşımaktadır (Uzun ve Yiğit, 2011: 191).

Nitekim AB İlerleme Raporlarında da Arnavutluk'un AB üyeliği yolunda yolsuzluk, rüşvet ve bürokrasi ile etkin mücadele etmesi ve bu alanlarda ilerleme kaydetmesi gerektiği yönünde görüş ve tavsiyeler yer almaktadır (European Commission, 2016).

Araştırmaya katılan akademisyenlerin, hukuk ve yargı sisteminin etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo.3'de sunulmuştur.

Tablo 3: Katılımcıların Hukuk ve Yargı Sistemi Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Adliye ve mahkemelerde;	TİRAN ÜNİVERSİTESİ SBF		DURRES ÜNİ. SBF	
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
Evrensel hukuk kuralları geçerlidir	2.75	1.15	2.92	0.95
Mahkemeler bağımsız ve adildir	1.71	0.84	1.76	0.96
Her vatandaş sorun ve anlaşmazlıklarını yargıya taşımaktan çekinmez	1.90	1.00	1.84	0.98
Yargılamalar tarafsız ve hızlı bir şekilde yapılır	1.88	0.91	1.80	1.08
Toplumun genelinde yargıya olan güven yüksektir	1.59	0.71	1.64	0.90

Tablo.3'deki bulgular incelendiğinde; akademisyenlerin genel olarak hukuk ve yargı sisteminin etkinliğine ilişkin olumsuz görüşte oldukları görülmektedir. Katılımcılar, Arnavutluk'taki mahkemelerin bağımsız ve adil olmadığı yönünde bir görüşe ($\bar{X}$ = 1.71 ve 1.76) sahiptir. Benzer şekilde toplumun genelinde yargıya olan güvenin düşük olduğu ($\bar{X}$ = 1.59 ve 1.64), dolayısı ile vatandaşların sorun ve anlaşmazlıkları yargıya taşımaktan çekindikleri ($\bar{X}$ =1.90 ve 1.84) yönünde güçlü bir düşünce hâkimdir. Buna karşın Arnavutluk'ta, evrensel hukuk kurallarının geçerli olduğu yönünde bir düşünce olmakla birlikte ($\bar{X}$ = 2.75 ve 2.92), bu düşünce tam anlamıyla pozitif bir görüşü yansıtmamaktadır.

Bulgular doğrultusunda araştırmanın ikinci sorusu olan; *Akademisyenlerin, hukuk ve mahkemelerin etkinliğine yönelik algısı ne düzeydedir?* sorusuna:

Arnavutluk hukuk ve yargı sisteminin güvenilir, tarafsız ve adil olmadığı yönünde bir düşünceye sahip oldukları, şeklinde cevap verilebilir. Nitekim AB İlerleme Raporlarında, Arnavutluk hukuk ve yargı sistemine yönelik eleştiriler getirilmekte ve bu alanda da ilerleme kaydetmesi gerektiği belirtilmektedir.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin, eğitim sistemi ve üniversitelerin etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo.4'de sunulmuştur.

Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Sistemi ve Üniversiteler Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Eğitim sistemi ve üniversiteler;	TİRAN ÜNİVERSİTESİ SBF		DURRES ÜNİ. SBF	
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
Çağdaş ve bilimsel eğitim uygulanmaktadır	2.88	1.09	2.80	1.04
Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmaktadır	3.37	1.02	3.32	0.98
Sadece meslek edindirmeye yönelik değil, araştırmacı-sorgulayıcı eğitim verilmektedir	3.33	1.21	3.20	1.11
Eğitim politikaları geleceğe yönelik uzun vadeli	2.86	1.22	2.76	1.33
Eğitim sistemi, siyasetin ideolojik etkisinden arındırılmıştır	3.15	1.26	3.12	1.23
Akademisyenler bilimsel çalışma yapmaları yönünde teşvik edilmekte ve desteklenmektedir	2.66	1.31	2.84	1.34
Üniversiteler bağımsızdır	3.01	1.24	3.04	1.30
Eğitim sistemindeki aksaklık ve sorunların çözümü, kamu yönetiminin öncelikli hedefleri arasındadır	2.67	1.03	3.00	1.11
Bütçeden eğitim için ayrılan pay yeterli düzeydedir	1.75	0.89	1.68	0.74

Tablo.4'deki bulgular incelendiğinde; hem Tiran hem de Durres üniversitesindeki akademisyenlerin, Arnavutluk eğitim sistemi ve üniversitelerin etkinliğine ilişkin görüşlerinin kısmen olumlu olduğu görülmektedir. Özellikle; “Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmaktadır.” “Sadece meslek edindirmeye yönelik değil, araştırmacı-sorgulayıcı eğitim verilmektedir.” ve “Eğitim sistemi, siyasetin ideolojik etkisinden arındırılmıştır” maddelerine verilen cevapların ortalaması ($\bar{X}=3.37-3.32$; $\bar{X}=3.33-3.20$; $\bar{X}=3.15-3.12$), pozitif düşünceyi ifade eden 3.40 ve üstü ortalamadan düşük olmakla birlikte, olumsuz düşünceyi ifade eden 2.59'dan oldukça yüksektir. Ancak, araştırmaya katılan her iki üniversitenin akademisyenlerinin ortak görüşü, Arnavutluk'ta eğitim için bütçeden ayrılan payın yetersiz olduğu yönündedir ($\bar{X}=1.75-1.68$).

Bulgular doğrultusunda araştırmanın üçüncü sorusu olan; *Akademisyenlerin, eğitim sistemi ve üniversitelerin etkinliğine yönelik algısı ne düzeydedir?* sorusuna:

Akademisyenlerin; eğitim sistemi ve üniversitelerin görece olarak iyi olduğu, buna karşın bütçeden eğitime ayrılan payın yetersiz olduğu yönünde düşünceye sahip oldukları şeklinde cevap verilebilir. Ancak, Arnavutluk'ta kamu yönetiminin pek çok alanında olduğu gibi eğitim sistemi ve üniversitelere yönelik yapılan reform ve düzenlemelerin yetersiz olduğu söylenebilir. Özellikle geleceğe yönelik çağdaş ve bilimsel eğitim politikaları yapılmalı, üniversitelerin bağımsızlığı sağlanmalı ve eğitime bütçeden daha fazla pay ayrılmalıdır.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin, sağlık sistemi ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo.5’de sunulmuştur.

Tablo 5: Katılımcıların Sağlık Sistemi ve Uygulamaları Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Sağlık sistemi ve uygulamaları;	TİRAN ÜNİVERSİTESİ SBF		DURRES ÜNİ. SBF	
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
Sosyal devlet kapsamında her Arnavutluk vatandaşı, sağlık hizmetlerine kolay ulaşmakta ve eşit şekilde yararlanmaktadır	2.24	1.15	2.40	1.11
Toplum sağlığının korunması yönündeki politika ve uygulamalar yeterli düzeydedir	2.00	1.05	2.28	1.20
Sağlık kuruluşları yeterli sayıda ve donanımlıdır	1.84	1.00	2.20	1.25
Sağlık personeli yeterli sayıda ve konularında uzman kişilerden oluşmaktadır	2.13	1.00	2.16	1.06
Sağlık sistemindeki aksaklık ve sorunların çözümü, kamu yönetiminin öncelikli hedefleri arasındadır	2.39	1.02	2.48	1.15
Bütçeden sağlık hizmetlerine ayrılan pay yeterli düzeydedir	1.69	0.86	1.72	0.79

Tablo. 5’deki bulgular incelendiğinde; hem Tiran hem de Durres üniversitesindeki akademisyenlerin, Arnavutluk sağlık sistemi ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu görülmektedir. Özellikle ülkedeki sağlık kuruluşlarının ($\bar{X}$ =1.84-2.20) ve kamu bütçesinden sağlık hizmetlerine ayrılan payın ($\bar{X}$ =1.69-1.72) yetersiz olduğu yönünde ortak bir görüş olduğu görülmektedir. Bununla birlikte vatandaşların sağlık hizmetlerine kolay ve eşit şekilde ulaşamadığı, sağlık personelinin yetersiz olduğu, toplum sağlığının korunması yönünde politikaların yetersizliği ve kamu yönetiminin sağlık sistemindeki sorunları çözmeye öncelik vermediği yönünde güçlü bir algı bulunmaktadır.

Ulaşılan bulgular doğrultusunda araştırmanın dördüncü sorusu olan; *Akademisyenlerin, sağlık sistemi ve uygulamalarının etkinliğine yönelik algısı ne düzeydedir?* sorusuna:

Akademisyenlerin; Arnavutluk sağlık sistemi ve uygulamalarının yetersiz olduğu yönünde güçlü bir algıya sahip oldukları, özellikle kamunun sağlık sisteminin düzeltme yönünde hem bir politikalarının olmadığı, hem de bütçeden sağlık için ayrılan payın yetersiz olduğunu düşündükleri şeklinde cevap verilebilir.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin; ekonomi, yatırımlar ve istihdama ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo.6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Katılımcıların Ekonomi, Yatırımlar ve İstihdam Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Ekonomi, yatırımlar ve istihdam;	TİRAN ÜNİVERSİTESİ SBF		DURRES ÜNİ. SBF	
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
Kamu yönetiminin uyguladığı ekonomi politikaları, güven vermekte ve geleceğe yönelik umutları arttırmaktadır	2.58	1.04	3.00	1.04
Ekonomi büyüme eğiliminde olup, milli gelir artmaktadır	2.16	0.95	2.32	1.02
Enflasyon düşmekte, alım gücü artmaktadır	1.77	0.80	1.96	0.93
İşsizlik, yapısal bir sorun değildir	2.33	1.07	2.76	0.83
Kamu yatırım ve harcamaları; popülizmden uzak, kalkınmaya yöneliktir	2.83	1.13	2.80	1.15
Özel sektör yatırımları teşvik edilmekte ve desteklenmektedir	2.86	1.01	2.96	1.05
Yabancı sermaye girişinin önündeki bürokratik engeller kaldırılmıştır	2.30	1.10	2.28	1.20
Tarım ve sanayi politikaları millidir	3.23	1.02	2.92	0.90
İhracat artmaktadır	2.47	0.82	2.28	0.79
Dış ticaret dengesine önem verilmekte, cari açık kontrol edilmektedir	2.54	0.77	2.52	0.87
Ticari yasa ve mevzuatlar açık, anlaşılır ve bürokrasiden arındırılmıştır	2.52	0.97	2.60	1.25
Vergi oranları makul düzeydedir	2.22	1.15	2.44	1.35
Kamu yönetimi; vergileri adil ve etkin bir şekilde toplamakta ve kamu yararına harcamaktadır	1.94	1.06	2.20	1.29

Tablo.6'daki bulgular incelendiğinde; hem Tiran hem de Durres üniversitesindeki akademisyenlerin, Arnavutluk ekonomisi, yatırımlar ve istihdam düzeyi hakkında görüşlerinin genel olarak olumsuz olduğu görülmektedir ($\bar{X}<3.40$). Katılımcılar genel olarak ülke ekonomisinin büyümediği ve buna bağlı olarak milli gelirin artmadığı ($\bar{X}=2.16-2.32$), enflasyonun önemli bir sorun olduğu ve alım gücünün düşük ($\bar{X}=1.77-1.96$) olduğu yönünde güçlü bir algıya sahiptir. Ülkedeki işsizliğin yapısal bir sorun olduğu⁵ ve istihdamın artırılmadığı ($\bar{X}=2.33-2.76$) yönünde algıya sahip

⁵ 2018 yılı Mart ayı itibarıyla ülkedeki işsizlik oranı %13.6 gibi yüksek sayılabilecek bir düzeydedir (<https://tr.tradingeconomics.com>, 05.05.2018)

iken, istihdam arttırıcı bir politika olan yabancı sermayenin girişini kolaylaştırma yönünde bürokrasideki engellerin devam ettiği ($\bar{X}=2.30-2.28$) görüşündedirler. Buna karşın Arnavutluk tarım ve sanayi politikalarının milli olduğu yönünde ($\bar{X}=3.23-2.92$) kısmi bir düşüncenin var olduğu görülmektedir. Katılımcılarda; ihracatın yetersiz olduğu ($\bar{X}=2.47-2.28$), cari açığın kontrol edilemediği ($\bar{X}=2.54-2.52$) ve ekonomik alandaki mevzuat ve yasaların bürokratik ($\bar{X}=2.52-2.60$) engeller içerdiği yönünde bir görüşün hâkim olduğu görülmektedir. Ayrıca ülkedeki vergi oranlarının makul olmadığı ($\bar{X}=2.22-2.44$) ve kamu yönetiminin hem vergi politikasının adil olmadığı hem de toplanan vergilerin kamu yararına harcanmadığı ($\bar{X}=1.94-2.20$) yönünde bir algının olduğu görülmektedir.

Ulaşılan bulgular doğrultusunda araştırmanın beşinci sorusu olan; *Akademisyenlerin; ekonomi, yatırım ve istihdama ilişkin algıları ne düzeydedir?* sorusuna:

Araştırmaya katılan akademisyenlerin; Arnavutluk ekonomisinin zayıf olduğu, yatırımların yetersiz olduğu ve istihdamın önemli ve yapısal bir sorun olmaya devam ettiği yönünde bir algıya sahip oldukları şeklinde cevap verilebilir.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin; Arnavutluk kamu yönetimi ve kamu yönetiminin etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların ortalama ve standart sapmalarına ilişkin bulgular Tablo.7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Katılımcıların Arnavutluk Kamu Yönetimi Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Arnavutluk’ta kamu yönetimi;	TİRAN ÜNİVERSİTESİ SBF		DURRES ÜNİ. SBF	
	Ortalama	Standart	Ortalama	Standart
Şeffaf, erişilebilir, hesap verebilir ve etkindir	2.37	1.19	2.56	1.29
Reformlara ve reformların uygulanmasına önem verilmektedir.	2.69	1.24	2.96	1.42
Kurumlar arası iletişim ve koordinasyon iyidir	2.71	1.21	3.04	1.36
Merkeziyetçilikten uzak bir yönetim anlayışı etkindir	2.69	1.32	3.00	1.55
Yerel yönetimler ile merkezi yönetim ve/veya kurumları uyum içinde çalışmaktadır	2.62	1.37	2.96	1.64
Bürokrasi ve nepotizm yaygın değildir	1.84	0.86	2.28	0.93
Rüşvet ve yolsuzlukla etkin mücadele edilmektedir	2.01	1.21	2.32	1.34
Demokrasiye inanç ve bağlılık güçlüdür	2.13	1.16	2.40	1.35
İnsan hak ve özgürlükleri önceliklidir	2.32	1.20	2.36	1.35
Yasalar ve uygulamalar evrensel niteliktedir	2.84	0.98	2.96	1.05
E-Devlet uygulamaları etkindir	2.84	1.11	2.88	1.33
AB üyeliği yolunda samimi ve azimlidir	2.67	1.34	2.72	1.51
Her kamu çalışanı görevinin ve sorumluluğunun bilincindedir	2.64	1.33	2.68	1.60

Araştırmaya katılan akademisyenlerin, Arnavutluk kamu yönetiminin etkinliğine ilişkin görüş ve değerlendirmelerinin yer aldığı Tablo.7'deki bulgular incelendiğinde; genel olarak Arnavutluk kamu yönetiminin etkin olmadığı yönünde bir görüş veya algının olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle ülkede bürokrasi ve nepotizmin halen etkin olduğu ($\bar{X}=1.84-2.28$), rüşvet ve yolsuzlukla etkin mücadele edilmediği ($\bar{X}=2.01-2.32$) yönünde güçlü bir algı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Arnavutluk yasalarının ve uygulamalarının evrensel nitelikte olduğu ($\bar{X}=2.84-3.96$), e-devlet uygulamalarının etkinliği ($\bar{X}=2.84-2.88$), reformlar ve reformların uygulanmasına önem verildiği ($\bar{X}=2.69-2.96$) ve Arnavutluk yönetiminin AB üyeliği yolunda çaba gösterdiği ($\bar{X}=2.67-2.72$) yönünde katılımcı akademisyenlerin güçlü olmasa da pozitif yönlü bir algıya sahip oldukları söylenebilir.

Ulaşılan bulgular doğrultusunda araştırmanın altıncı sorusu olan; *Akademisyenlerin, Arnavutluk'taki Kamu Yönetimine ilişkin algıları ne düzeydedir?* sorusuna:

Araştırmaya katılan akademisyenlerin; Arnavutluk kamu yönetiminin şeffaflık, erişilebilirlik, hesap verebilirlik ve etkinlik bağlamında yetersiz olduğu, nepotizm ve bürokrasinin halen yaygın olduğu, rüşvet ve yolsuzlukla mücadelede yetersiz kaldığı yönünde güçlü, reformlar ve AB üyeliği yolunda çaba sarf ettiği yönünde zayıf ancak pozitif yönlü bir algıya sahip oldukları şeklinde cevap verilebilir.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin, Arnavutluk'taki kamu uygulamalarına ilişkin algılarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik Independent Samples Test (Bağımsız örneklem testi) yürütülmüştür. Test sonucu aşağıdaki Tablo.8'de sunulmuştur.

Tablo 8: Kamu Uygulamalarının Etkinliğine İlişkin Katılımcı Algılarının Karşılaştırılması

KAMU UYGULAMALARI	N	df	Ortalamalar	Standart Sapma	t	p (sig.)
Tiran Üniversitesi	53	52	2.37	0.56	- .387	.701
Durres Üniversitesi	25	24	2.44	0.79		

Araştırmaya katılan Tiran ve Durres üniversitelerindeki akademisyenlerin, Arnavutluk'taki kamu uygulamalarına ilişkin algılarının karşılaştırılmasına yönelik yürütülen t testi sonucunda; Tiran ve Durres üniversitesindeki akademisyenlerin algı düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t = - .387$; $p = 0.701 > 0.05$). Arnavutluk'taki kamu uygulamalarının etkinliğine ilişkin Durres Üniversitesi akademisyenlerinin algı düzeyleri ($\bar{X}=2.44$), Tiran Üniversitesi akademisyenlerinin algı düzeylerinden ($\bar{X}=2.37$) yüksek olmakla birlikte, bu durum istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Ulaşılan bu sonuç doğrultusunda araştırmanın yedinci sorusu; *Tiran ve Durres üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin, Arnavutluk'taki kamu uygulamalarına ilişkin algıları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır* şeklinde cevaplandırılmıştır.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin, Arnavutluk Kamu Yönetimi algılarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik Independent Samples Test (Bağımsız örneklem testi) yürütülmüştür. Test sonucu aşağıdaki Tablo.9'da sunulmuştur.

Tablo 9: Kamu Yönetiminin Etkinliğine İlişkin Katılımcı Algılarının Karşılaştırılması

KAMU YÖNETİMİ ALGISI	N	df	Ortalamalar	Standart Sapma	t	p (sig.)
Tiran Üniversitesi	53	52	2.49	0.94	- .752	.456
Durres Üniversitesi	25	24	2.70	1.20		

Araştırmaya katılan Tiran ve Durres üniversitelerindeki akademisyenlerin, Arnavutluk Kamu Yönetimi algılarının karşılaştırılmasına yönelik yürütülen t testi sonucunda; Tiran ve Durres üniversitesindeki akademisyenlerin algı düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t = - .752$; $p = 0.456 > 0.05$). Arnavutluk kamu yönetiminin etkinliğine ilişkin Durres Üniversitesi akademisyenlerinin algı düzeyleri ($\bar{X} = 2.70$), Tiran Üniversitesi akademisyenlerinin algı düzeylerinden ($\bar{X} = 2.49$) yüksek olmakla birlikte, bu durum istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Ulaşılan bu sonuç doğrultusunda araştırmanın sekizinci sorusu; *Tiran ve Durres üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin, Arnavutluk Kamu Yönetim algıları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır* şeklinde cevaplandırılmıştır.

SONUÇ

Ülkelerin gelişmişliği ve toplumsal refahın göstergeleri arasında, kamu yönetiminin ve uygulamalarının etkinliği gelmektedir. Kamu yönetiminin ve kamu uygulamalarının etkinliği ise; kamu yönetiminde şeffaflık, desantralizasyon, yolsuzlukla mücadele, hesap verebilirlik, verimlilik ve etkinliğin sağlanması ile mümkündür. Bu çalışmada, AB aday ülkesi konumundaki Arnavutluk'taki kamu uygulamaları ve kamu yönetiminin etkinliği ile kamu yönetimindeki mevcut durumun; akademisyenlerin bakış açısı ile belirlenmesi, ortaya çıkan durumun Tiran ve Durres üniversitesindeki akademisyenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının ortaya konulması amaçlanmış, bu doğrultuda ampirik bir çalışma yürütülmüştür.

Araştırma verilerin analizi sonucunda; Arnavutluk'ta kamu kurum ve kuruluşlarında etkinliğin sağlanamadığı, halen rüşvet ve bürokrasinin ciddi bir sorun olarak görüldüğü, kamu personel politikasının AB standartlarına uyumlaştırılamadığı ve kamuda nepotizmin devam ettiği yönünde negatif bir algının bulunduğu tespit edilmiştir. Hukuk ve yargı sisteminin güvenilir, tarafsız ve adil olmadığı eğitim sistemi ve üniversitelerin görece olarak iyi olduğu, buna karşın bütçeden eğitime ayrılan payın yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Arnavutluk sağlık sistemi ve uygulamalarının yetersiz olduğu yönünde güçlü bir algının bulunduğu, özellikle kamunun sağlık sistemini düzeltme yönünde hem bir politikalarının olmadığı, hem de bütçeden sağlık için ayrılan payın yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Arnavutluk ekonomisinin zayıf olduğu, yatırımların yetersiz olduğu ve istihdamın önemli ve yapısal bir sorun olmaya devam ettiği tespit edilmiştir. Katılımcılarda; Arnavutluk kamu yönetiminin şeffaflık, erişilebilirlik, hesap verebilirlik ve etkinlik bağlamında yetersiz olduğu, nepotizm ve bürokrasinin halen yaygın olduğu, rüşvet ve yolsuzlukla mücadelede yetersiz kaldığı yönünde güçlü, reformlar ve AB üyeliği yolunda gösterilen çabaların zayıf ancak pozitif yönlü olduğu yönünde bir algının bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda, Tiran ve Durres üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin; Arnavutluk'taki kamu uygulamalarına ve kamu yönetiminin etkinliğine ilişkin algılarının olumsuz olduğu ve bu algının istatistiksel olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuç Agallija (2014; 2017) tarafından yürütülen araştırmaların bulguları ile benzeşmekte ve Arnavutluk kamu yönetiminde yapısal sorunların halen devam ettiği, reformların etkin bir şekilde uygulanmadığı, yolsuzluk, rüşvet ve nepotizm ile etkin mücadele edilemediği, yargı bağımsızlığının sağlanamadığı, sağlık ve eğitim sistemlerinin etkinleştirilemediği ve bunlara bağlı

olarak ekonomik kalkınma ve istihdamın artırılarak toplumsal refahın sağlanamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Arnavutluk'ta kamu yönetimi alanında yapılan reformların başarıya ulaşabilmesi için; AB kriterlerine uyum yönünde çaba gösterilmesi, yargı bağımsızlığının bir an önce sağlanması ve toplumun hukuk sistemine güvenin artırılması, yolsuzlukla ve rüşvetle etkin mücadele edilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte kamu yönetiminde şeffaflık, hesap verebilirlik, etkinlik ve verimliliğin artırılması yönünde gerek kamu çalışanlarının ve gerekse siyasilerin çaba göstermesi gerekmektedir. Merkeziyetçi yönetim anlayışından uzaklaşarak, yetki ve sorumlulukların yerel yönetimlere devredilmesi halinde daha etkin bir kamu yönetiminin oluşturulabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adaman, F., Çarkoğlu, A., Şenatalar, B. (2005). *Toplumun Kamu Yönetimine, Kamu Hizmetlerine ve Reforma Bakışı*. İstanbul: TESEV Yayınları.
- Agallija, N. (2014). *1990 Sonrası Arnavutluk'ta Kamu Yönetimi Reformu ve Vatandaşların Reforma Bakışı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Agallija, N. (2017). Arnavutluk Halkının Bakış Açısıyla, Kamu Reformlarının ve Avrupa Birliği Adaylığının Değerlendirilmesi. *Social Sciences Studies Journal*, 3 (5), 66-83.
- Çarıkçı, O. (2010). Türkiye'de E-Devlet Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (12), 95-122.
- Eryılmaz, B. (2003). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Perspektifi ve Stratejisi", *İdarecinin Sesi Dergisi*, 15 (100), 25-42.
- European Commission (2016). Key findings of the 2016 Report on Albania. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3636_en.htm (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2018).
- İKV-İktisadi Kalkınma Vakfı (2018). *Avrupa Birliği-AB Genişleme Politikası -Diğer Aday ve Potansiyel Aday Ülkeler*. https://www.ikv.org.tr/icerik_print.asp?id=282 (Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2018).
- Karluk, R. (2014). Avrupa Birliği'nin Balkanlara Genişlemesi: Balkan Ülkelerine Üyelik Perspektifi. *International Conference On Eurasian Economies*. 1-9, <http://avekon.org/papers/1163.pdf> (Erişim Tarihi: 15 Ocak 2018).
- Mussari, R., Cepiku, D. (2007). Public Administration Reform in Transition. *Public Management Review*, 9 (3), 353-375.
- Osborne, D., Gaebler, T. (1992). *Reinventing Government How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector*. New York: Addison-Wesley Publishing Company, Inc.
- Özdamar, K. (2003). *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Polatoğlu, A. (2003). *Kamu Yönetimi-Genel İlkeler ve Türkiye Uygulaması*. 2.Baskı, Ankara: ODTÜ Yayınevi.
- Saran, U. (2006). *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: Kalite Odaklı Bir Yaklaşım*. Ankara: Atlas Yayıncılık.

-
- Uzun, Ö., Yiğit, E. (2011). Örgütsel Stres ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi Üzerine Orta Kademe Otel Yöneticileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6 (1), 181-213.
- Yazıcı, S.(2016). *19. Yüzyılda Mısır'da Devletin İnşası(Osmanlı Cihan Devletinden Modern Dünya Sistemine)*. Ankara: TODAİE Yayıncılık.
- Yazıcı, S. (2018). İnovasyon, Rekabet ve Devlet. *Turkish Studies*, 13(13), 67-86
- <https://tr.tradingeconomics.com/albania/unemployment-rate> (Erişim Tarihi:05 Mayıs 2018).

Copyright of Electronic Turkish Studies is the property of Electronic Turkish Studies and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.